

Бондар О.І., Машков О.А. (Україна, Київ)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ НАУКОВИХ ШКІЛ В ГАЛУЗІ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Сучасний етап розвитку нашої держави визначив нові підходи до вирішення проблем євроатлантичної інтеграції України, сталого розвитку суспільства. Суттєвим перетворенням підлягає система екологічної освіти у напрямках її оптимізації, удосконалення форм і змісту підготовки фахівців в галузі екології та природокористування, підсилення практичної направленості навчання, удосконалення екосистемологічної підготовки. Система екологічної освіти України інтегрована у загальнодержавну систему освіти і є її невід'ємною складовою. Тому проблеми інтеграції вітчизняної системи вищої освіти у європейський освітній простір є проблемами і освіти екологічної. Існує три основні групи факторів, які визначають необхідність адаптації системи екологічної освіти до кардинальних змін, що відбуваються в Україні, в системі вищої освіти держави: фактори, пов'язані з входженням України в європейський освітній простір, і відповідною модернізацією державної системи вищої освіти; фактори, пов'язані з реалізацією Стратегії Державної екологічної політики України на період до 2020 року, оптимізацією системи екологічної освіти; фактори, пов'язані з намірами України щодо європейської інтеграції, вирішенням проблем досягнення взаємосумісності України з іншими країнами і, відповідно, наближення систем підготовки фахівців в галузі екології та природокористування. В нашій країні, яка підключилася до Болонського процесу, на наш погляд, доцільно відтворювати англо-американську схему наукових шкіл, яка ґрунтується на довіри до наукової спільноти та її вміння до самоорганізації.

У галузі екології та природокористування наукові дослідження, в загальному вигляді, спрямовані на одержання і теоретичну систематизацію наукових знань про сучасний стан екології та природних ресурсів, а також створення наукових знань про нові можливості застосування теорії для вирішення нових завдань.

Напрямки системного удосконалення наукових екологічних шкіл наступні.

1. По-перше і головне, це визначення мети. Крім питань національної безпеки, оборони та військово-промислового комплексу потрібно приділяти увагу всебічній підтримці прискореного розвитку науки й техніки на пріоритетних напрямках із метою розроблення і запровадження високих технологій, застосування конкурентоспроможної на світовому ринку високоякісної наукової продукції. Це повинне робитись на рівні науково-навчальної установи.

2. Створення науково-організаційної системи. Створення дієздатної системи управління знаннями (менеджмент знань) в необхідному або потрібному науково-практичному напрямку (на рівні навчально-наукового підрозділу: кафедра, лабораторія).

3. Визначення умов функціонування. Розширення науково-дослідного сектору в напрямку інтеграції діяльності навчальних та наукових підрозділів.

4. Врахування управлінських ресурсів. Реалізація системи заходів для суттєвого підвищення компетентності кадрів на всіх рівнях виконання наукових досліджень й управління та інноваційної діяльності в обраних напрямках відповідно до потреб суспільства.

5. Визначення системних функцій керівництва. Розуміння владними структурами пріоритетності культури і науки при плануванні, управлінні, організації, мотивації, контролю.

6. Формування організаційних рішень. Правильне ставлення до тих ділянок, які забезпечують майбутнє. У навчально-науковому закладі це наукове товариство, курсові, бакалаврська та магістерська робота. У наукових установах це виконання конкурсних робіт, робіт по грандам.

7. Визначення ресурсів системного управління. Матеріальне стимулювання (творчість повинна розкриватися в повній мірі), фінансове забезпечення, сплата патентів та видавничої діяльності. Адміністративне стимулювання, заохочення. Потрібно створити системи рейтингів для науковців подібно до того, як вони вводяться для службовців чи науковців у розвинених країнах. Ці рейтинги повинні передбачати всі наукові здобутки вченого, його організаторські таланти, його участь у системі підготовки та атестації тощо.

Автори не претендують на всебічність розглянутих питань, а піднімають дискусійні питання для обговорення та роздумів відносно підвищення якості підготовки кадрів в галузі екології та природних ресурсів України.